

ПОРЯДОК ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКУ**ПОВЕРНЕННЯ ТОВАРІВ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ**

Анотація. Розглянуто облік та документальне оформлення повернення товарів у роздрібній торгівлі для продавця.

Аннотация. Рассмотрены учет и документальное оформление возврата товаров в розничной торговле для продавца.

Annotation. Keeping records and documentation of return of goods for a retail seller is considered.

Ключові слова: повернення товару, продавець, покупець, роздрібна торгівля, облік, документальне оформлення.

У теперішній час великої конкуренції на ринку продажу товарів (робіт, послуг) кожне підприємство намагається зберегти за собою позитивну репутацію. Від якості поставлених товарів залежить бажання покупця звернутися саме до цього продавця в майбутньому. Тому якість товару – це не просто один із методів просування товару на ринку, але й обов'язок продавця. Але через ряд причин виникають ситуації, коли потрібно здійснити повернення товару у порядку, встановленому законодавством. Завдання підприємства, яке займається торгівлею, полягає в тому, щоб забезпечити належне виконання даної операції та уникнути конфліктних ситуацій, які можуть підірвати його репутацію.

Тому зараз актуальним є вивчення порядку повернення товарів та його облік у продавця з метою упорядкування та правильної організації даних процесів на підприємстві. Дану тему досить часто розглядають у своїх працях провідні аудитори та консультанти з питань бухгалтерського та податкового обліку в Україні за її межами, такі, як Ю. Граковський, О. Водопрінова та ін.

Мета дослідження полягає в тому, щоб визначити порядок повернення товарів та його облік у продавця. Об'єктом дослідження є підприємство роздрібною торгівлі з господарськими операціями з повернення товарів. Предмет дослідження – порядок повернення товарів та його облік на підприємстві.

Відповідно до ст. 673 Цивільного кодексу України (ЦКУ) обов'язок продавця – передати покупцеві товар, якість якого відповідає умовам договору купівлі-продажу, або передати покупцеві товар, придатний для мети, з якою товар такого роду використовуватиметься [1].

Якість продукції передбачає наявність у ній недоліків. Загалом такі товари можна поділити на три групи:

товари, які мають недоліки – це незначні похибки та дефекти, які можна усунути;

товари, які мають істотні недоліки – недоліки, які виникли з вини виробника (продавця), невідповідність продукції інформації, наданій виробником, або умовам договору;

фальсифіковані товари – продукція, виготовлена з порушенням технології або неправомірним використанням знака для товарів та послуг, чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення.

У категорії покупців – фізичних осіб – прав на повернення придбаного товару багато. Права покупців та порядок повернення товару закріплені в окремому Законі про захист прав споживачів [2]. Кінцевий споживач (звичайна фізична особа) протягом 14-ти днів, не враховуючи дня купівлі, має право на обмін якісного непродовольчого товару.

Трапляються випадки, коли придбаний товар не задовольняє споживача за кольором, розміром, фасоном або товар не може бути використаний за призначенням з будь-яких інших причин. Право покупця – фізичної особи – на повернення якісного товару закріплене у ст. 9 Закону про захист прав споживачів [2]. Обмін здійснюється за умови пред'явлення розрахункового документа (квитанції, товарного чека, касового чека РРО), збереження товарного вигляду товару, пломби, ярликів.

Якщо на дату пред'явлення вимоги аналогічного товару немає, покупець має право придбати інший товар із наявного асортименту з відповідним перерахунком його вартості, здійснити обмін при першому надходженні відповідного товару або розірвати договір [3]. Очевидно, що покупець має багато прав, і порядок та умови повернення товарів є важливими для нього, а продавець має за мету належне документальне оформлення даної операції.

Так, порядком № 203 та Правилами роздрібною торгівлі передбачено перелік документів, які складаються під час повернення неякісного товару [4]. Порядок повернення якісного товару законодавством не встановлений, тому слід виконувати аналогічні дії, вказані нижче.

1. Покупець подає заяву (у двох примірниках) довільної форми про повернення коштів. Разом із заявою подається розрахунковий документ, що підтверджує факт придбання товару. Для товарів, на які встановлено гарантійний термін, – технічний паспорт або інший документ, що його замінює. Один примірник заяви повертається покупцеві з відміткою про дату приймання, дані працівника (прізвище, посада), який прийняв заяву.

2. На підставі зазначених документів складається акт про повернення товару (коштів) або

накладна, в яких зазначаються:

дані покупця, що повертає товар;

відомості про повернений товар;

сума, яку слід повернути покупцеві.

Акт підписує уповноважена особа: продавець, який здійснив повернення, а також особа, яку призначив керівник підприємства, наприклад, старший продавець. На підставі цих документів складається видатковий касовий ордер (ВКО), в якому зазначається сума до повернення. Якщо кошти повертаються у безготівковій формі, то складається платіжне доручення. Якщо сума повернення в готівковій формі перевищує 100,00 грн, то матеріально відповідальна особа повинна скласти акт про видачу коштів. Акт про видачу коштів слід передати до бухгалтерії підприємства та зберігати протягом трьох років. У ньому необхідно зазначити:

дані документа, що встановлює особу покупця, який повертає товар;
відомості про товар;
суму виданих коштів;
номер, дату і час видачі розрахункового документа, що підтверджує купівлю товару.

Відповідно до норм Закону про РРО до розрахункової операції належить не лише приймання готівкових коштів від покупців, а також їх видача за повернутий товар [5]. Згідно зі ст. 3 цього Закону продавець зобов'язаний видати покупцеві, який повертає товар, розрахунковий документ (касовий чек, товарний чек, розрахункову квитанцію) на повну суму здійсненої операції. За невиконання цієї норми підприємству загрожує штраф відповідно до п. 1 ст. 17 Закону про РРО (у 5-кратному розмірі суми операції).

При застосуванні РРО продавець повинен здійснити видачу готівки, реєструючи від'ємну суму в РРО (Ф. № ФКЧ-2), а якщо це неможливо (залежно від функціональних можливостей касового апарата), то здійснити операцію "службова видача" [6].

При роботі з використанням розрахункової квитанції (форма № РК-1) покупцю видається її корінець із зазначеною сумою зі знаком "-". Суми виданих коштів відображаються у книзі обліку розрахункових операцій (КОРО) у графі 8 "Видано при поверненні товару".

Для обліку повернення товарів Інструкцією № 291 передбачено субрахунок 704 "Відрахування з доходу" [7]. За дебетом цього субрахунку відображаються суми, що зменшують дохід підприємства-продавця, у тому числі вартість повернутих покупцем продукції й товарів. За кредитом субрахунку 704 відображається списання дебетових оборотів на рахунок 79 "Фінансові результати".

Облік операцій продажу продовольчих товарів у продавця проводиться таким чином:

1. Відображено продаж продовольчого товару.
2. Відображено податкове зобов'язання з ПДВ.
3. Списано продажну вартість товару.
4. Повернено товар покупцем.
5. Повернено кошти за товар.
6. Відкориговано податкове зобов'язання з ПДВ методом "сторно".
7. Відкориговано продажну вартість товару методом "сторно".
8. Доплата покупцю за повернений товар у зв'язку зі зміною ціни.
9. Утримано ПДФО з покупця.
10. До складу витрат віднесено вартість неякісного товару.
11. Списано на витрати розрахунки з кінцевим покупцем.

Таким чином, проблема повернення товарів покупцями завжди буде мати місце у сфері торгівлі, оскільки підприємство-продавець не завжди в змозі повністю проконтролювати якість товару, який надійшов, і окремих одиниць все ж будуть потрапляти у руки споживачів. Тому належне документальне оформлення та облік повернення товарів займає важливе місце в організації діяльності підприємства, відіграючи роль індикатора правомірних дій з боку підприємства-продавця.

Наук. керівн. Литвиненко А. О.

Література: 1. Цивільний кодекс України за станом на 16 січня 2003 р. Стаття 673. Якість товару // Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2004. 2. Про захист прав споживачів: Закон України № 1024-ХІІ від 12.05.1991 р. // ВВР. – 1991. – № 30. – Ст. 380 (Серія видань "Офіційний документ"). 3. Граковський Ю. Повернення товару і продукції: особливості оформлення та відображення в обліку / Ю. Граковський // Вісник податкової служби України. – 2012. – № 29. 4. Про затвердження Порядку обліку бракованих товарів, повернутих покупцями, у разі здійснення гарантійних замін товарів, а також обліку покупців, що отримали таку заміну або послуги з ремонту (обслуговування): Наказ Державної податкової адміністрації України № 203 від 27.06.1997 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 липня 1997 р., № 276/2080 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. 5. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України № 266/95-ВР від 06.07.1995 р. // ВВР. – 1995. – № 28. – Ст. 206. – (Серія видань "Офіційний документ"). 6. Водоп'янова О. Повернення товарів: оформлення та облік / О. Водоп'янова // Дебет-Кредит. – 2007. – № 40. 7. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р., зареєстрована в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 р. за № 893/4186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.